

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas No:1964/34

Karar sayısı:1966/12

Karar günü:8/3/1966

Resmi Gazete tarih/sayı:7.5.1966/12293

İptal dâvasını açan : Millet Partisi

İptal dâvasının konusu : 25/5/1961 günlü ve 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 10 uncu maddesinin ve 22/4/1964 günlü ve 11689 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Cumhuriyet Senatosu Üyeleri Seçimi Kanununun değiştirilmesine dair 447 sayılı ve 17/4/1964 günlü Kanunun 1 inci maddesinin Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 55, 56, 68. ve 72 nci maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ve Anayasa'nın 149. ve 150 nci maddelerine dayanılarak iptalleri istenilmiştir.

I- İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15 inci madesi gereğince 11/9/1964 gününde yapılan ilk incelemede iptal dâvasının mahkeme genel sekreterliğince 17/7/1964 günü kaleme havale edilen 17/6/1964 tarihli dilekçe ile açıldığı; Millet Partisinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsilcisi bulunduğu; ancak 22/4/1962 günlü ve 44 sayılı Kanunun 25 inci maddesinin 1 sayılı bendi uyarınca partinin, tüzüğüne göre en yüksek merkez organından alınması gerekli dâva açma kararının aynı Kanunun 26 ncı maddesi hükmüne aykırı olarak dilekçeye bağlanmadığı görülmüş ve bu eksik 30 gün içinde tamamlanmak üzere Dâvacıya tebligat yapılması kararlaştırılmıştır.

Süresi içinde gönderilen belgenin incelenmesi sonunda Dâvacı Millet Partisinin en yüksek merkez organı olan ve yirmi kişiden kurulu bulunan genel idare kurulunun onbir kişi ile 10/6/1964 gününde yaptığı toplantıda, katılanların oybirliğiyle yalnızca 447 sayılı Kanunun 1 inci maddesindeki partilerin seçime katılma ve aday gösterme haklarını kısıtlayan hükümlerin iptali için dâva açılmasına karar verildiği anlaşılmış ve şu duruma göre :

a) 306 sayılı Kanunun 10 uncu madesi hakkında dâva açılması Millet Partisi Genel İdare Kurulunca söz konusu edilmediğinden dâvanın bu hükme yönelen bölümünün, dâva açanın yetkisizliği dolayısıyla, reddine;

b) Dâvanın Anayasa'nın 149. ve 150. ve 44 sayılı Kanunun 21, 22, 25, ve 26 ncı maddelerine uygun olarak açıldığı görülen 447 sayılı Kanuna yönelmiş bölümünde işin esasının incelenmesine

20/10/1964 gününde oybirliği ile karar verilmiştir.

II- ESASIN İNCELENMESİ :

Dâvanın esasına ilişkin rapor, dâva dilekçesi ve ekleri Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen kanun, dayanan Anayasa maddeleri, bunların gerekçeleri ve bunlarla ilgili Meclis görüşme tutanakları okunduktan sonra dâvanın birinci bölümü daha Önce reddedilmiş olduğundan ikinci bölümüne hasren işin gereği görüşülüp düşünüldü.

I- DAVANIN KAPSAMI :

Görüşmelerin başında dâvanın kapsamı söz ve inceleme konusu olmuştur.

Dâva dilekçesinin (Dilekçenin mevzuu) ve (İptali istenen kanunlar) kesimlerinde 447 sayılı Kanunun 1 inci maddesi yer almakta, (Netice talebi) kesiminde de yine 447 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin iptali istenmektedir. Buna karşılık 10/6/1964 günlü ve 24 sayılı Genel İdare Kurulu kararında iptal dâvasının konusu olarak 447 sayılı Kanunun 1 inci maddesindeki partilerin seçime katılma ve aday gösterme haklarını kısıtlayan hükümler gösterilmiştir. Öte yandan Dâvacının ileri sürdüğü gerekçe dâvanın kapsamını büsbütün daraltmaktadır. Gerekçede tartışılan ve Anayasa'ya aykırılığı belirtilmek istenen tek konu partilerin seçimlere katılabilmeleri için (İlk genel kurul toplantılarını yapmış olmalarını, en az onbeş ilde altı aydan beri il ve ilçe teşkilâtı kurmuş bulunmalarını ve bu onbeş ilin her birinde o çevrenin çıkaracağı sayıda aday göstermelerini) şart koşan hükümdür. Bu hüküm ise 306 sayılı Kanunun 447 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle atıf yapılan 10 uncu maddesinin son fıkrasında yer almaktadır. Demek ki Dâvacının ereği yalnızca bu hükmün iptal edilmesidir. O halde incelemenin yalnız bu hüküm üzerinde yapılması gerekir.

2- 306 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin son fıkrasının durumu

447 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin atıfta bulunduğu 306 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin son fıkrası 20/2/1965 gününde yayımlanan 533 sayılı ve 13/2/1965 günlü kanunla ve dâvanın açılmasından sonra değiştirilmiştir. Böyle olunca konusu kalmayan dâva hakkında karar verilmesine yer olmamak gerekir.

3 - SONUÇ :

Kapsamı 447 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin atıfta bulunduğu 306 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin son fıkrası ile sınırlanan dâva hakkında, bu fıkra dâvanın açılmasından sonra 533 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunduğundan, karar verilmesine yer olmadığına Anayasa'nın 149. 150. ve 152 nci maddeleri gereğince 8/3/1966 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Lütfi Akadlı

Başkanvekili
Rifat Göksu

Üye
Asım Erkan

Üye
Şemsettin Akçoğlu

Üye
İbrahim Senil

Üye
İhsan Keçecioğlu

Üye
Salim Başol

Üye
Celalettin Kuralmen

Üye
Hakkı Ketenoglu

Üye
Sait Koçak

Üye
Avni Givda

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Recai Seçkin

Üye
Ahmet Akar

Üye
Lütfi Ömerbaş